

Література:

1. Про Державну кримінально-виконавчу службу України: Закон України від 23.06.2005 р. № 2713. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2713-15#Text>
2. Про затвердження Порядку проведення службових розслідувань у Державній кримінально-виконавчій службі України Наказ Мініюсту від 12.03.2015 року № 356/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0295-15#Text>
3. Про затвердження Порядку носіння і зберігання зброї та спеціальних засобів індивідуального захисту особами рядового і начальницького складу Державної кримінально-виконавчої служби: Постанова Кабінету Міністрів України від 28 квітня 2023 р. № 406. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/406-2023-%D0%BF#Text>
4. Про затвердження Положення про організацію службової підготовки осіб рядового і начальницького складу Державної кримінально-виконавчої служби України: Наказ Мініюсту від 17.03.2023 р. № 1000/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0466-23#Text>

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-432-0-80>

CLASSIFICATION OF BANK CONTRACTS IN THE KINGDOM OF SPAIN

КЛАСИФІКАЦІЯ БАНКІВСЬКИХ ДОГОВОРІВ У КОРОЛІВСТВІ ІСПАНІЯ

Moskovchuk R. P.

*Postgraduate Student of the
Department of Civil Law,
National University
"Odesa Law Academy"
Odesa, Ukraine*

Московчук Р. П.

*аспірантка кафедри цивільного права,
Національний університет «Одеська
юридична академія»
м. Одеса, Україна*

Досліджуючи основні характеристики банківських договорів, варто згадати типи договорів, які можемо знайти, залежно від типу операції, яку можуть здійснювати кредитні установи в Іспанії. Операції, які

здійснюють кредитні установи, можна розділити на три: активні операції, пасивні операції та нейтральні.

Активні операції – це операції, в яких кредитна організація надає кредит своїм клієнтам, тому банк виступає кредитором. Клієнт зобов'язаний здійснити відшкодування з відповідними відсотками та комісіями в узгоджений термін та на інших умовах. Особливо слід відзначити кредити (індивідуальні та іпотечні), відкриття кредитів, банківські дисконти та ін.

Кредит регулюється ст. 1740 ЦК Іспанії: «за договором позики одна із сторін передає другій стороні або якусь невзаємну річ у користування нею на певний час, а потім повертає її, і в цьому випадку це називається позикою, або гроші, або іншу взаємну річ, з умовою повернення такої ж суми того ж роду та такої ж якості, і в цьому випадку зберігається просто найменування позики».

У банківській позиції фінансова установа передає у власність позичальнику грошову суму із зобов'язанням повернути її та сплатити відсотки. Стосовно терміну погашення кредиту необхідно дотримуватися умов, передбачених кредитним договором.

Зобов'язання сплачувати відсотки створює більше відсотків. Закон від 23 липня 1908 року (Закон Azcarate) про недійсність лихварських договорів позики визначає у своїй статті 1, які відсотки вважаються лихварськими, а отже, ці відсотки є нікчемними. [1]

По-перше, ті, які значно вищі за норму та явно невідповідні обставинам справи. Крім того, ті, які є результатом левиних умов, та існують підстави вважати, що це було прийнято позичальником через його важку ситуацію, його недосвідченість або обмеження його розумових здібностей. Будь-який контракт, у якому передбачається, що було отримано суму, що перевищує фактично доставлену суму, також є недійсним, незалежно від його сутності та обставин.

Найпоширенішим типом позики є особиста позика, коли установа зазвичай не має спеціальної гарантії щодо повернення позиченої суми, натомість використовує поточні та майбутні активи позичальника як загальну заставу, яка зазвичай використовується для придбання споживчих товарів і послуг.

Що стосується іпотечного кредиту, то він відрізняється від банківського тим, що в цьому випадку кредитна організація має особливу гарантію повернення позиченої суми: іпотека нерухомості, яка зазвичай належить клієнту.

Відкриття кредиту – це договір, за яким кредитна установа погоджується надати клієнту кредит, надавши певну суму грошей на фіксований період в обмін на сплату комісії та відсотків. Він характеризується більшою гнучкістю, ніж позика, заохочуючи інвестиції та споживання [2].

Щодо договору банківської знижки, то за допомогою банківського дисконту кредитна організація зобов'язана авансувати клієнта сумою грошового кредиту, але з вирахуванням відповідних відсотків за час між авансовим платежем і терміном погашення кредиту.

З іншого боку, маємо пасивні операції, які характеризуються тим, що через них кредитні установи отримують фінансові ресурси від своїх клієнтів; вони становлять їх основне джерело фінансування. До них відносяться, наприклад, грошові депозити, банківські переобліки або придбання іпотечних цінних паперів. Коротко визначимо деякі з них:

Банківські депозити — це ощадні продукти, за якими клієнт передає кредитній установі суму грошей на певний період часу. Після закінчення цього терміну суб'єкт повертає його разом із узгодженою винагородою.

Найпоширеніші зазвичай мають фіксовану відсоткову ставку, при цьому прибутковість і прибуток залишаються незмінними до кінця терміну вкладу.

Банківський перерахунок має ті самі характеристики, що й банківський дисконт, визначений вище, з тією різницею, що транзакція відбувається між двома банками за «ставкою повторного дисконту».

Придбання права власності на іпотеку являє собою придбання речового права, яке обтяжує майно та зазвичай використовується для отримання фінансування, необхідного для його придбання.

Нарешті, нейтральні операції — це операції, за допомогою яких суб'єкти господарювання надають інші послуги своїм клієнтам без будь-якого кредиту на користь або проти будь-кого з них. Банк не позиціонує себе ні як боржник, ні як кредитор.

Договір поточного банківського рахунку в Іспанії — це нейтральний контракт і найпопулярніший банківський договір, що складається з договору управління, за яким банк зобов'язується здійснювати від імені свого клієнта всі операції, властиві касовому обслуговуванню.

Законодавство накладає низку зобов'язань на кредитні установи, наприклад, фізичне управління поточними рахунками, включаючи моніторинг надходжень готівки та виплати заробітної плати, замовлення та отримання банківських переказів, пряме дебетування рахунків, керування зняттям готівки та оплату чеків. Також зобов'язання звітувати перед клієнтом і зараховувати кредитові та дебетові залишки.

Клієнт зобов'язаний надати ці кошти, сплатити відсотки за овердрафт та сплатити відповідні комісії банку. Клієнт може знімати та вносити кошти, як вважає за потрібне, дотримуючись узгоджених умов.

Нейтральні транзакції також включають операції обміну валюти, оренди сейфу, перекази та платежі прямим дебетом.

Оренда сейфа, для прикладу, призначена для випадків, коли клієнт володіє цінними активами, такими як коштовності, готівка або твори

мистецтва. За окрему плату банк надає клієнтам сейф високого рівня безпеки.

Останніми роками, насамперед унаслідок економічної кризи, зросли вимоги за банківськими договорами. Основна причина полягає в тому, що багато банківських контрактів стосуються складних фінансових продуктів, які продаються більшою частиною іспанських банків клієнтам, які не мають інвестиційного досвіду та фінансових знань [3].

У цьому сенсі абсолютно очевидно, що банківські установи не діяли з належною обачністю та прозорістю, до яких вони зобов'язані.

Прозорість банківської діяльності має вирішальне значення для розвитку економічних відносин між різними зацікавленими сторонами суспільства, зокрема між банками та клієнтами, які вони обслуговують. Тобто необхідно, щоб існувала ефективна конкуренція між банками і рамки поведінки, які повинні регулювати відносини між кредитними установами та клієнтами.

Що стосується банківської прозорості, важливі як положення іспанської правової системи, так і правова база Європейського Союзу.

Перш за все, слід зазначити, що регулювання прозорості є не статичним, а динамічним. Зміни в нормативних актах щодо захисту споживачів, а також у судовій практиці тривають. Після фінансової кризи клієнту було недостатньо отримати необхідну інформацію, а установі забезпечити, щоб клієнт знав умови, які до нього застосовуються. Наразі фінансові установи зобов'язані не лише звітувати, але й діяти неупереджено, чесно та з більшим ступенем прозорості, збалансовуючи всі інтереси клієнтів та гарантії.

Саме тому, що це договори, де банки користуються привілейованим становищем, від них вимагається взяти на себе додаткову відповідальність перед сторонами договору.

Немає сумнівів щодо судових процесів, з якими стикаються суди, що створює велике навантаження на судову систему та має значний економічний та репутаційний вплив на фінансові установи. Цей репутаційний ризик відомий як «нефінансовий ризик» і пов'язаний із поганою банківською практикою [4].

Насправді захист клієнтів не є недоліком для операцій банків; скоріше, це важлива характеристика для гарантування бізнес-моделі та сприяння довірі до неї.

Зокрема, цей судовий процес буде зменшений, якщо в контракт буде включено більшу визначеність, щоб передбачити ризики, пов'язані з певною операцією. Юридична безпека є одним із активів, які необхідно захищати, і саме через нормативні акти, які повинні бути гарантовані.

Отже, банківський договір – це контракт, укладений кредитною установою, метою якого є банківські операції будь-якого роду. Банківські договори мають ознаки, що характерні лише для таких видів договорів та залежно від типу операції, яку можуть здійснювати

кредитні установи, операції можна розділити на три види: активні операції, пасивні операції та нейтральні, кожному з яких характерні свої банківські договори.

Література:

1. Guía jurídica de Wolters Kluwers. “Contratos atípicos e innominados”. URL: <https://guiasjuridicas.wolterskluwer.es/>
2. Bercovitz Rodriguez-Cano, R. “Manual de derecho civil: contratos.” *Editorial Bercal S.A*, 2021. P.31-35
3. Delgado, M. “Jornadas de Derecho bancario: La transparencia en el sector bancario” *Colegio de abogados*. Málaga. 2021. URL: <https://www.bde.es/f/webbde/GAP/Secciones/SalaPrensa/IntervencionesPublicas/Subgobernador/Arc/Fic/delgado040621.pdf>
4. Banco de Espana. “Transparencia de operaciones y protección a la clientela”. URL: https://www.bde.es/bde/es/secciones/normativas/Regulacion_de_En/Estatal/Transparencia___1f9672d6c1fd821.html